

Також варто зазначити, що ідея адвокатської монополії, яка нарешті втілена законодавцем, не є новою. Наприклад, Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та деяких інших законодавчих актів України (щодо статусу і гарантій адвокатської діяльності та формування і роботи органів адвокатського самоврядування) № 1794–1 від 04.02.2015 р. містив про неї положення, однак після парламентських дискусій, законопроект так і не набув статусу закону.

Серед фахівців у галузі права значна частина осіб давно вже виступала за запровадження монополії представництва. У свою чергу, С.О.Іваницький з позитивного боку відзначав встановлення монополії адвокатів на представництво і захист у суді (т. зв. обмежену монополію). Оскільки це підвищить фаховий рівень надання правової допомоги й краще захистить інтереси клієнтів (Іваницький С. О. Реформування адвокатури: окремі зауваження щодо законопроектів № 1794, № 1794-1 ТА № 2270 / С. О. Іваницький // Часопис Академії адвокатури України (том 8). – 2015. – №2(27). –С. 46).

А.В. Меланчук, наприклад, зазначав про виправданість запровадження монополії адвокатів стосовно надання правової допомоги, а також захисту в суді. Він обґрунтовував це тим, що дана необхідність виправдана практикою, бо надання правової допомоги «фахівцями в галузі права» взагалі ні чим не врегульовано. Їх не можна притягнути до дисциплінарної відповідальності за некваліфіковано надану правову допомогу, часто не відповідають етичним вимогам даної професії, а найголовніший недолік – це те, що вимога дотримання адвокатської таємниці не відноситься до даних осіб (Меланчук А. В. Актуальні питання реформування адвокатури в Україні / А. В. Меланчук // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2011. – № 2. – С. 82).

Законодавець також змінив назву самої послуги щодо захисту своїх прав. Якщо ж раніше вона мала назву «правова допомога», то тепер вона – «професійна правнича допомога». Сама суть відображає, те що представництво осіб має відбуватись не будь-якою особою, а саме професійною, тобто адвокатом.

Все це говорить про об'єктивну обґрунтованість проведення конституційних змін законодавцем. Ці зміни внесуть безліч позитивних аспектів на практиці. Напевно найголовнішим із них стане те, що зросте якість проведення судового розгляду, а також суттєво повинен скоротитись час розгляду справ, оскільки адвокати є спеціалістами у своїй сфері, а саме тому суддя вже не буде потрібно витрачати час, як інколи буває на практиці, на просте роз'яснення основ процесуального законодавства.

Однак, для того щоб побачити наслідки даної реформи, потрібно буде добре почекати, бо у перехідних положеннях Конституції України було закріплено підпункт, який закріпив відстрочення набрання сили пунктом 3 статті 131² стосовно адвокатської монополії. Відповідно представництво адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції буде здійснюватись з 1 січня 2017 року, у судах апеляційної інстанції - з 1 січня 2018 року, а у судах першої інстанції - з 1 січня 2019 року. Представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюється з 1 січня 2020 року. Цікаво, що представництво в суді у провадженнях, розпочатих до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», здійснюватиметься за правилами, які діяли до набрання ним чинності, а ж до ухвалення у відповідних справах остаточних судових рішень, які не підлягають оскарженню. Саме тому для отримання відповідей на запитання стосовно практичної реалізації реформи необхідний лише час.

Ткаченко О.І.

*студентка 5-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

БОРІТЬБА ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ АДВОКАТУРИ

Наразі Україна знаходиться на важливому етапі розвитку державності, що характеризується значними перетвореннями в суспільно-політичному і економічному житті. Необхідною умовою формування демократичної правової держави і громадянського

суспільства являється вдосконалення судового захисту прав і свобод громадян і організацій. Важлива роль в реалізації цього положення належить українській адвокатурі, незалежність і стабільність якої повинна гарантуватися з боку держави.

Реформа законодавства України про адвокатуру є свідченням формування нових підходів до визначення ролі і функцій адвокатури – інституту громадянського суспільства, який покликаний здійснювати незалежну діяльність з надання правової допомоги на професійній основі (Бакаянова Н. М. «Історія адвокатури України у запитаннях та відповідях, ілюстраціях та фотографіях: навч. посіб. / Н. М. Бакаянова, О. О. Храпенко. – Одеса: Юридична література, 2016. – 216 с., - С. 5.). Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі Закон), а саме стаття 5 під назвою «Адвокатура і держава» наголошує на тому, що адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб. Держава створює належні умови для діяльності адвокатури та забезпечує дотримання гарантій адвокатської діяльності.

Адвокатура України як недержавний самоврядний інститут самостійно вирішує питання організації та діяльності адвокатури. З метою забезпечення належного здійснення адвокатської діяльності, дотримання гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних прав адвокатів, забезпечення високого професійного рівня адвокатів і вирішення питань дисциплінарної відповідальності адвокатів в Україні діє адвокатське самоврядування. У статті 1 Закону визначено, що адвокатське самоврядування — це гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом. Водночас, адвокатське самоврядування — це визначена нормативно-правовими актами система органів, метою діяльності яких є забезпечення високого професійного рівня правової допомоги, що надається адвокатами в Україні, та реалізація правових гарантій адвокатської діяльності.

На конкретному прикладі ми бачимо, що навіть з боку органів адвокатського самоврядування можна простежити випадки порушень прав адвокатів.

«Розправа за інакомислення» - саме так називають наразі ситуацію, що сталась з Андрієм Вишневським, директором Координаційного центру з надання правової допомоги. Заява Національної Асоціації Адвокатів України (НААУ) про позбавлення його права на зайняття адвокатською діяльністю від 10 вересня 2015 року викликала резонанс серед правозахисників. Факт особистого переслідування адвоката Вишневського переріс у набагато масштабнішу тему – боротьби за незалежність української адвокатури та необхідності її реформування.

Виступаючи 15 червня 2015 на конференції у Верховному суді України, Вишневський висловив своє бачення професійного рівня сучасної української адвокатури, звернувши увагу на її низькі етичні стандарти і крайню необхідність у реформуванні. Мова адвоката містила відкриту критику на адресу НААУ за її інертність і відсутність зацікавленості в реформах.

«Це низькі етичні стандарти та професійної рівень адвокатури; це те, що саме адвокат є основною корупційною ланкою на сьогоднішній день, це те, що з явищем міліцейських адвокатів Національна асоціація адвокатів не бореться і навіть не дає ніякої оцінки цьому. І ще багато про що можна було б тут говорити, але я не буду на цьому зупинятися. Реформування адвокатури актуальне, воно необхідне. Тому що в тому стані, в якому є адвокатура сьогодні, вона може стати гальмом для реалізації судової реформи», - наведена цитата Вишневського в заяві НААУ.

22 червня 2015 року НААУ зробила заяву щодо неетичної поведінки директора Координаційного центру з надання правової допомоги, у якій зазначено, що Національна асоціація адвокатів України «звертається до всіх адвокатів України, керівників органів адвокатського самоврядування, Міністра Юстиції України та всіх зацікавлених осіб із заявою щодо неприпустимості публічних висловлювань адвоката, директора Координаційного центру з надання правової допомоги, які руйнують повагу суспільства до інституту адвокатури в державі». А також висловлено прохання до адвокатів «прийняти дану інформацію до відома, обговорити її із колегами на місцях та висловити свою активну позицію».

Голова НААУ, Ради адвокатів України Ізовітова Л.П 24 червня 2015 року направила Лист №421/0/2-15 головам Рад адвокатів регіонів та головам Кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури регіонів щодо ситуації, «яка склалась через неприпустимі публічні висловлювання адвоката, директора Координаційного центру з надання правової допомоги

Міністерства юстиції України, які руйнують повагу суспільства до інституту адвокатури в державі».

2 липня КДКА прийняла рішення про відкриття дисциплінарного провадження. Висновок лінгвістичної експертизи, КДКА встановила, що мало місце грубе разове порушення Правил адвокатської етики, що підриває авторитет адвокатури, що згідно з пунктом 4 частини 2 статті 32 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є підставою для застосування до адвоката дисциплінарного стягнення у вигляді позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю.

Тоді Андрій Вишневський опублікував заяву у зв'язку з відкритим проти нього дисциплінарним провадженням. Адвокат запевнив: «Метою мого виступу не були ані підрив авторитету адвокатури України, ані образа моїх колег – сумлінних і доброчесних адвокатів. Навпаки, я прагнув привернути увагу до загальновизнаних проблем в адвокатурі».

31 серпня 2015 року окружний адміністративний суд міста Києва у справі за позовом до КДКА Київської області скасував рішення про порушення дисциплінарного провадження, але НААУ вже у вересні заочно винесла рішення про припинення права Андрія Вишневського на зайняття адвокатською діяльністю.

Засудили переслідування адвоката за критику НААУ і його колеги з Асоціації юристів України, зазначивши, що «використання дисциплінарного провадження в якості способу тиску на адвоката, а також будь переслідування за публічні висловлювання адвокатами своїх поглядів і переконань, є неприпустимими».

З самого початку подія з переслідуванням Андрія Вишневського за некоректний, на думку НААУ вислів, викликала обговорення більш широкої теми – конфлікт інтересів НААУ і системи безоплатної вторинної правової допомоги. Суть конфлікту зокрема сформулював голова Української Гельсінської спілки з прав людини (УГСПЛ), адвокат Аркадій Бущенко: «НААУ просто побачила, що існує досить успішна система безоплатної правової допомоги і подумала, що непогано було би таку систему отримати. Тобто підкорити собі фінансові потоки і взагалі керування цією системою».

Як бачимо, дана подія викликала досить гостру негативну реакцію як і з боку колег адвоката, так і з боку представників інших правозахисних організацій. Це свідчить про різке неприйняття обмеження діяльності адвоката через критику існуючих нагальних проблем в адвокатурі. Виступ, сприйнятий як «підрив авторитету, образа адвокатури», став причиною відриву адвоката від здійснюваної ним діяльності. Постає питання, про яку незалежність можна говорити, якщо сама лиш вказівка на необхідність реформування адвокатури мала такі наслідки?

Цедилина Е.С.

студентка 4-го курсу факультета адвокатури

Національного університету «Одесская юридическая академия»

ОСОБЕННОСТИ ФИДУЦИАРНЫХ УСЛУГ АДВОКАТА В ПЕРСПЕКТИВЕ РЕФОРМИРОВАНИЯ АДВОКАТСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Судьба правовых основ организации и деятельности адвокатуры и осуществления адвокатской деятельности в Украине, на сегодняшний день, является одним из наиболее существенных вопросов правового света государства, ответ на который представлен проектом Закона Украины «О внесении изменений в Закон Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности». В случае принятия законопроекта об адвокатуре, который является частью судебной реформы, защита в судах должна стать более профессиональной, а адвокаты получат больше возможностей.

Данный законопроект имеет целью расширение профессиональных прав и обязанностей адвокатов, гарантий осуществления адвокатской деятельности, а также видов такой деятельности, которая совершенствует процедуру допуска к профессии, вносит изменения в систему органов адвокатского самоуправления и т.п., - пишет Яна Собко, корреспондент Судебно-юридической газеты.